

TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE

Tilsynsutvalget for dommere har i møte den 12. september 2018 truffet vedtak i

- Sak nr:** 18-045 (arkivnr: 18/577)
- Saken gjelder:** Klage fra A, på vegne av B, på tidligere kst. tingrettsdommer C ved X tingrett
- Utvalgsmedlemmer:** Bjørn Eirik Hansen (leder)
Heidi Heggdal
Ketil Myhre
Svein J. Magnussen
Turid Ellingsen
- Offentlighet:** Vedtaket er offentlig, jf. offentlighetsloven § 3.
- Vedtak:**
1. Klagen avvises i den utstrekning den gjelder forhold Tilsynsutvalget ikke kan vurdere eller som ligger utenfor utvalgets myndighetsområde.
  2. Det foreligger for øvrig ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor tidligere kst. tingrettsdommer C.

Innledning:

Ved brev av 17. april 2018 har A, på vegne av B klaget på tidligere kst. tingrettsdommer C ved X tingrett. Klagen gjelder dommeratferd. Klagen er forelagt tidligere kst. tingrettsdommer C, som ved brev av 9. mai 2018 har avgitt uttalelse. Utvalget har videre innhentet uttalelse fra advokat D og advokat E. Klagen er supplert ved brev av 1. august 2018. Sorenskriver F ved X tingrett er orientert om klagen.

Saksfremstilling:

Saken gjelder en konflikt i forbindelse med et leieforhold, hvor klager var saksøkt av leietaker. Partene inngikk rettsforlik, og saken ble dermed hevet i kjennelse av 18. januar 2018.

Klager – A, på vegne av B – har i hovedsak vist til følgende:

De klager på grunn av at deres advokat sa at dommeren la uvanlig stort forlikspress på dem.

Tirsdag 16. januar 2018 åpnet dommeren med å oppfordre til å inngå forlik, noe dommeren også gjorde da de avsluttet for dagen. Dette var de helt uforberedt på.

Hennes mor ønsket å vitne, men ble hysjet på to ganger av dommeren. Dommeren hadde ikke lyst til å høre moren vitne i partsforklaringen, selv om moren hadde viktige opplysninger å komme med.

Onsdag 17. januar 2018 var de på befaring, og under befaringen ble hun, moren, søsteren og broren hysjet på flere ganger av deres egen advokat. Dette burde dommeren tatt tak i. I tillegg tok ikke dommeren initiativ til å undersøke hva som skjulte seg bak en viktig nødutgang som ikke lot seg åpne.

På kvelden denne dagen var de så uheldig å si ja til forliket, og hun angret straks. Hun ringte advokaten under to minutter etter å ha sagt ja, og advokaten ble da meget sint, sa at bordet fanget og truet med et stort erstatningssøksmål. Dette gjorde at hun var opprørt i retten siste dagen. Hun sa til dommeren at forliket ble inngått kl. 23.30 på kvelden, men dommeren brydde seg ikke om å finne ut hvorfor.

Dommeren sa to ganger at det var et godt forlik, og hun mener at dommeren med et slikt utsagt tok standpunkt til saken. Deres advokat sa underveis i saken at dommeren trodde mest på motpartens vitner.

Dommeren godtok også at motparten møtte uten fullmakt fra eier, samt at det er en navnefeil i rettsforliket.

De sendte dommeren et brev 21. januar 2018 via X tingrett. Brevet er per klagedato ikke besvart.

De var ikke klar over at de hadde lov til å be dommeren om å være tilstede ved utformingen av forlikspunktene, og dette burde dommeren ha informert dem om.

Innklagede – tidligere kst. tingrettsdommer C – har i hovedsak vist til følgende:

Det er riktig at han ved rettsmøtets start og avslutning dag én spurte partene om det var grunnlag for å diskutere muligheter for en minnelig løsning, og han la til at han mente saken egnet seg for dette. Det er beklagelig at dette ble oppfattet som et forlikspress, og han tar dette til etterretning. Spørsmålet om forliksmuligheter var imidlertid rettet til begge parter, og han ga ikke uttrykk for

noe synspunkt på sakens tvistesporsmål. Han mener derfor at han ikke svekket tilliten til rettens upartiskhet.

Det er ikke riktig at han ikke ønsket å høre forklaringen til klagers mor, men moren ble bedt om å frstå fra å kommentere under andres forklaring. Dette ble fulgt, og han anså det ikke nødvendig å føre noe inn i rettsboken om dette.

Det er riktig at en nødutgang ikke lot seg åpne, og han diskuterte dette med begge prosessfullmektigene. Det ble enighet om å avstå fra å befare utsiden.

Han var ikke tilstede under forlikforhandlingene, og kan ikke uttale seg om disse. Han anså det ikke uvanlig eller urovekkende at forliket ble inngått på sen kveldstid. Han hadde ingen grunn til å tro at forliket ikke var frivillig inngått. Klager var tydelig skuffet over resultatet i saken, men han anså det primært som skuffelse over en tidligere inngått avtale (tvistegjenstanden). Etter signering av forliket ga han uttrykk for at han mente forliket var en god løsning for partene, ikke primært på grunn av det materielle innholdet, men fordi de hadde lagt tvisten bak seg.

Det var ikke mangler ved fullmaktsforholdet.

Han glemte å besvare klagers første brev oversendt 6. februar 2018. Etter en puring, besvarte han brevet 23. april 2018, og beklaget da at han hadde glemt å svare.

Dersom han har lagt inn feil person i rettsboken, beklager han det.

Prosessfullmektig – advokat D – har i hovedsak uttalt følgende:

Dommeren var stødig og trygg i sin prosessledelse. Dommeren orienterte om muligheten til å inngå forlik, og oppfordret ved åpning og avslutning av første dag partene til å snakke sammen. Utover dette var dommeren ikke involvert i forlikdrøftingene. Morgenen dag tre (18. januar 2018) ble det gitt beskjed til dommeren om at partene var enige og ønsket å inngå rettsforlik. Dommeren la på ingen måte noen form for press på parter eller prosessfullmektiger. Det er riktig at dommeren, adressert til begge parter, ga uttrykk for at forlik var en god og fornuftig løsning.

Det er korrekt at dommeren hysjet på både prosessfullmektiger og parter. Dette skyldes et stort persongalleri på saksøktensiden, og en noe uoversiktlig sak med flere formeninger om korrekt faktum.

Når det gjelder døren som ikke lot seg åpne på befaringen, spurte dommeren i denne sammenheng om det var ønskelig med befaring av utsiden av bygget. Begge prosessfullmektigene var enige i at dette ikke var nødvendig.

For ordens skyld legges det til at fullmakt på saksøktensiden ble fremlagt.

Han kjenner seg ikke igjen i klagers beskrivelse av dommeren. At det ble inntatt feil fornavn i rettsboken, endrer ikke det forhold at hovedforhandlingen ble ledet på en ryddig og trygg måte for alle involverte.

Prosessfullmektig – advokat E – har i hovedsak uttalt følgende:

Klagen gjelder flere forhold som fant sted uten rettens medvirkning (forhandlinger om ettermiddagen, om klager var forberedt på forlikdrøftinger mm) og som den aktuelle dommer ikke har ansvar for.

Avhør fant sted på normal måte.

Dommeren gjorde tidlig i prosessen oppmerksom på at saken var egnet for forlik, hvilket var overraskende siden dommeren var klar over at det tidligere var gjennomført omfattende forsøk på rettsmekling. Det er også riktig at dommeren ettersom deler av bevisføringen gikk hans part imot, gjentok spørsmålet til sakens parter om at forlik kunne være mulig.

Han ser ikke bort ifra at klager følte dette som et press, men han kan ikke se at dette var utilbørlig press fra dommeren, når det tas hensyn til at partene var representert av advokater.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Partene er orientert om retten til å forklare seg muntlig for utvalget, men ingen av dem har bedt om å få avgi forklaring, jf. domstolloven § 238 annet ledd. Tilsynsutvalget har ikke funnet grunn til å pålegge noen av partene å forklare seg for utvalget.

Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf. domstolloven § 236 første ledd.

En viktig begrensning i utvalgets myndighet følger av bestemmelsen i domstolloven § 236 fjerde ledd, hvor det er bestemt at utvalget ikke kan vurdere forhold som kan brukes som grunnlag for anke eller gjenåpning. Dette gjelder for eksempel innsigelser mot dommerens beslutninger i forbindelse med saksbehandlingen, prosessledelsen eller innvendinger mot selve rettsavgjørelsen. Det er uten betydning om ankeadgangen er benyttet eller ikke.

Den del av klagen som knytter seg til at dommeren ikke gjorde undersøkelser av nødutgangen under beforingen, og spørsmål vedrørende fullmaktsforhold, er forhold som etter sin art kan gjøres gjeldende som ankegrunn og som Tilsynsutvalget derved ikke kan vurdere. Denne delen av klagen må derfor avvises.

Videre kan Tilsynsutvalget bare behandle klager på dommere. Det er i klagen fremsatt flere innsigelser mot egen prosessfullmektigs opptreden og rådgivning i tilknytning til forliksforhandlingene. Dette er forhold som faller utenfor utvalgets myndighetsområde, og også denne delen av klagen må derfor avvises.

Klager har videre bl.a. vist til at dommeren presset dem til forlik, og at han var forutinntatt.

Dette er forhold som gjelder dommeradferd, og som Tilsynsutvalget kan vurdere.

I forarbeidene til domstolloven kap. 12, er det nærmere beskrevet hva som skal være retningsgivende for Tilsynsutvalgets vurdering av dommeradferd. Det vises bl.a. til Ot.prp. nr. 44 (2000-2001) side 199 hvor følgende er uttalt:

”God dommerskikk har å gjøre med hvordan en dommer utfører sine oppgaver. God dommerskikk er knyttet til en rekke forhold. For det første vil dommerens opptreden i retten være gjenstand for vurdering. I den forbindelse kan spørsmål om møteledelse, opptreden overfor parter, vitner og andre aktører være av betydning. Videre vil spørsmål om brudd på god dommerskikk kunne komme inn i forbindelse med vurdering av hvordan saksbehandlingen utføres, herunder om dommeren opptrer sendrektig, er dårlig forberedt til møter og mangler organisering av forberedelsen til rettsmøter osv.”

Tilsynsutvalget viser videre til NOU 1999:19 side 326, hvor følgende er uttalt:

”Dette innebærer bl.a. at grov, ubehøvlet opptreden fra en dommers side i et rettsmøte vil kunne gjøres til gjenstand for disiplinær forfølgning. Det samme må gjelde (andre) utslag av slett møteledelse...”

Tilsynsutvalget har i sin praksis lagt til grunn at det må være påvist konkrete forhold, f.eks. i form av krenkende utsagn eller annen klanderverdig opptreden fra dommerens side, for at utvalget skal kunne reagere med disiplinærtiltak. Når det gjelder forlikspres, har Tilsynsutvalget lagt til grunn at det må foreligge konkrete utsagn eller annen atferd som viser at dommeren har søkt å presse/overtale partene til å forlike saken.

Det følger av de Etske prinsipper for dommeratferd punkt 3 fjerde avsnitt at dommeren aktivt skal legge til rette for minnelige løsninger, men at partene ikke skal utsettes for press til å inngå forlik. Slik saken er opplyst etter innhenting av uttalelser fra de tilstedeværende, finner Tilsynsutvalget det ikke sannsynliggjort at dommeren, gjennom ordbruk eller annen atferd, utsatte klager for et forlikspres. Utvalget viser til at partene forhandlet seg frem til innholdet i rettsforliket uten dommerens medvirkning. Partene hadde fri rådighet over tvistegjenstanden, og dommerens ansvar og plikter i tilknytning til inngåelsen av rettsforliket er etter loven begrenset, jf. tvisteloven § 19-11, jf. § 19-12. Klager var i tillegg representert med prosessfullmektig. Utvalget registrerer at klager er misfornøyd med forlikets innhold og rådgivningen til egen prosessfullmektig, men finner ikke at dommerens opptreden under inngåelsen av rettsforliket var klanderverdig.

At dommeren, etter at rettsforliket var inngått, ga uttrykk for at han syntes at det var «et godt forlik» eller lignende, gir etter Tilsynsutvalgets syn ikke tilstrekkelig grunn til å stille spørsmål ved hans nøytralitet. Utvalget viser her til at dommerens utsagn var rettet til begge parter, og at ingen av de andre tilstedeværende har reagert på dommerens uttalelse.

Det fremgår videre av klagen at dommeren «hysjet» på en tilhører/vitne under en partsforklaring, og at han unnlot å gripe inn da deres egen prosessfullmektig hysjet på klager og flere av deres vitner under befaringen. Tilsynsutvalget viser her til at det ligger innenfor en dommers rett og plikt å påse at avhør av parter og vitner gjennomføres på en verdig og forsvarlig måte, samt uten avbrytelser fra andre. Verken opplysningene i klagen eller uttalelsene til de øvrige tilstedeværende tilsier at dommerens «hysjing» til en eller flere tilhørere var unødig krenkende, eller at hans unnlattelse av å gripe inn mot klagers prosessfullmektig under befaringen var klanderverdig.

Klager har også reagert på at dommeren ikke besvarte et brev av 21. januar 2018. Dommeren har besvart brevet i e-post 23. april 2018 til klager. Tilsynsutvalget bemerker at tidsbruken har vært uheldig lang. Dommeren har imidlertid besvart brevet raskt etter purring, og han har både i e-posten og i sitt svar til utvalget beklaget tidsbruken. Sett i lys av dette, finner utvalget ikke at tidsbruken i seg selv gir grunnlag for disiplinærtiltak.

Når det gjelder opplysningene om at rettsboken inneholder feil angivelse av hvem som var til stede, legger Tilsynsutvalget til grunn at dette skyldtes en skrivefeil. En slik skrivefeil er uheldig, men gir ikke grunnlag for disiplinærtiltak.

Etter dette finner Tilsynsutvalget ikke grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak overfor tidligere kst. tingrettsdommer C.

Tilsynsutvalget for dommere fatter etter dette slikt enstemmig

vedtak:

1. Klagen avvises i den utstrekning den gjelder forhold Tilsynsutvalget ikke kan vurdere eller som ligger utenfor utvalgets myndighetsområde.
2. Det foreligger for øvrig ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor tidligere kst. tingrettsdommer C.